

3. Транснаціональний наркобізнес // Эл. учебник “Теневая экономика и экономическая преступность” [Эл. ресурс]. — Режим доступа: <http://kiev-security.org.ua/b/232/ch6p4.shtml>.

Ключові слова: транснаціональний наркобізнес, незаконний обіг наркотиків, наркоманія.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Федчун Н. О.

Віхоцька Владислава Володимирівна

студентка 5-го курсу інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ТОРГІВЛЯ ЛЮДСЬКИМИ ОРГАНАМИ ТА ТКАНИНАМИ ЯК ВИД ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Хоч і не новим, але, на жаль, мало дослідженим через свою багатоаспектність є такий напрям злочинної діяльності у сфері транснаціональної злочинності, як торгівля людськими органами та тканинами. Незаконний обіг людських органів і тканин, що виник у результаті розвитку трансплантології, створює одну з форм транснаціональної та транскордонної організованої злочинності. Таке явище швидко набуло ознак прибуткового кримінального бізнесу, і з кожним днем виникають нові схеми його реалізації.

На сьогодні актуальності набуває питання вдосконалення законодавства України в даній сфері для мінімізації поширення «чорної трансплантології», адже прогалин та недоопрацювань у цьому напрямку злочинної діяльності більш ніж достатньо. Для прикладу, у ст. 12 ЗУ «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів» зазначається, що «взяття анатомічних матеріалів у неживого донора допускається у випадках, коли реципієнт і донор перебувають у шлюбі або є близькими родичами» [1]. Тож одразу виникає чимало запитань, як бути тим особам, які не мають рідних? Як діяти, коли рахунок іде на дні та навіть на години й немає часу чекати на те, що потрібний анатомічний матеріал буде (і чи буде взагалі), а є добровільна згода сторонньої особи? Такі питання практично не врегульовані на законодавчому рівні. Зрозуміло, що в цій сфері все не так просто, є багато морально-етичних аспектів, що ускладнює її регулювання, адже недоцільно виводити це на прагматичний рівень угод та договорів, але, безперечно, усі питання, пов'язані з трансплантацією органів та тканин людини, мають бути чітко визначені законодавством. Досить часто через безвихідь людям доводиться-таки шукати нелегальні

шляхи, а, як відомо, попит породжує пропозицію, тому й відбувається процвітання такої форми кримінального бізнесу.

Дуже тісно «чорна трансплантологія» пов'язана з торгівлею людьми та набуває міжнародних масштабів, адже те, що не дозволено в одних країнах, є часто абсолютно нормальним і легальним в інших. Операції з пересадки донорських органів проводяться в багатьох країнах Азії, Близького Сходу, Східної Європи, у Південній та Центральній Азії, Латинській Америці й США. Цьому сприяють місцеві кримінальні угруповання, але заправляють таким бізнесом глобальні синдикати організованої злочинності, які вкрай небезпечні, мобільні та досить поширені. У дану систему входить ціла мережа торговців донорськими органами, що включає мобільних хірургів, посередників, пацієнтів і продавців, які збираються для проведення таємних операцій. Найчастіше подібні угоди укладаються під загрозою застосування насильства [3]. Висока латентність таких дій обумовлена, як вважають вітчизняні вчені, перш за все корупційними зв'язками, бо проведення медичних маніпуляцій є доволі складними, затратними, ризиковими для здоров'я діями, які перш за все потребують відповідних медичних знань, спеціального обладнання для здійснення таких операцій та перевезення вже готового матеріалу. Тісно сфера «чорної трансплантології» співпрацює з торговцями людьми, адже часто людей, завербованих для трудової, сексуальної експлуатації тощо, перепродають для донорства анатомічних матеріалів. Більшість розвинених країни має доволі чіткий нормативний порядок урегулювання даного питання, що зменшує (а інколи навіть унеможливує) проведення даної злочинної діяльності, до чого варто прагнути й нашій державі.

Додатковий Протокол до Конвенції Ради Європи «Про права людини та біомедицину, який стосується трансплантації органів і тканин людського походження» **24.01.2002 року № ETS N 186, ратифікований Україною 26.06.2006 року**, зазначає, що трансплантація анатомічних матеріалів можлива лише за письмовою згодою особи [2]. **В українському законодавстві це підтверджується ст. 16 ЗУ «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів»**, де затверджено, що «кожна повнолітня дієздатна особа може дати письмову згоду або незгоду стати донором анатомічних матеріалів у разі своєї смерті. За відсутності такої заяви анатомічні матеріали в померлої повнолітньої дієздатної особи можуть бути взяті за згодою подружжя або родичів, які проживали з нею до смерті. У померлих неповнолітніх, обмежено дієздатних або недієздатних осіб анатомічні матеріали можуть бути взяті за згодою їх законних представників»[1]. Хоча це й виконує вимоги Конвенції, але, на жаль, питання не врегульоване до кінця, бо немає однозначно юридично визначеної форми такої згоди, не зрозуміло, де така згода має зберігатися, якщо особа її оформила, і що створює реальні юридичні проблеми в подальшому. Натомість в

інших країнах подібне підтвердження або відмова заноситься до медичних карток, медичних страхових полісів, до бази потенційних донорів тощо, чим самим спрощує процедуру трансплантації анатомічних матеріалів та зменшує потребу пошуку «інших варіантів» вирішення ситуації, чим значно знижує попит на «чорному ринку органів».

Безперечно, протидіяти торгівлі людськими органами та тканинами — важливе завдання як на міжнародному, так і перш за все на національному рівні, адже з року в рік велика кількість осіб стає жертвами даного виду злочинного бізнесу. Тому необхідні як теоретичні, так і практичні напрацювання з даного питання, так як на сьогодні ще існує чимало питань у цій сфері, і їх необхідно вирішувати якнайшвидше.

Список використаних джерел

1. Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини Верховна Рада України; Закон від 16.07.1999 № 1007-XIV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://goo.gl/7gZsFd>
2. Додатковий Протокол до Конвенції Ради Європи «Про права людини та біомедицину, який стосується трансплантації органів і тканин людського походження» 24.01.2002 року № ETS N 186 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://goo.gl/7gZsFd>
3. Nancy Scheper-Hughes Organ trafficking: a protected crime [Electronic resource] / Nancy Scheper-Hughes // The Conversation. 2013. — 3 Sept. — Mode of access : <https://theconversation.com/organ-trafficking-a-protected-crime-16178>

Ключові слова: «чорна трансплантологія», трансплантація органів, транснаціональна та транскордонна злочинність, торгівля людьми.

Науковий керівник: *к.ю.н, доцент Федчун Н. О.*

***Гедіков Владислав Васильович,
Готманова Анастасія Володимирівна***

студенти 4-го курсу факультету Цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

СУЧАСНИЙ СТАН ЖІНОЧОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день жіноча злочинність є важливою кримінологічною проблемою. Її актуальність визначається особливим статусом жінок у суспільстві, важливими функціями, якими вони наділені, а також несприятливими наслідками їхньої кримінальної поведінки. Дослідження жіночої злочинності є необхідним через її інтенсивне